

Vergaderjaar 1998–1999

**26 435**

## **Wijziging van de Wet voorzieningen gehandicapten in verband met de tweede evaluatie van die wet**

**Nr. 7**

### **NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG**

Ontvangen 11 juni 1999

#### **0. Inleiding**

Het kabinet heeft met belangstelling kennis genomen van de vragen en opmerkingen die de leden van de fracties hebben geplaatst. Het kabinet constateert dat een grote meerderheid van de Kamer zich kan vinden in de voorgestelde wijzigingen van de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg). De leden van verschillende fracties hebben echter nog vragen over een aantal onderdelen van de voorgestelde wijzigingen. In de beantwoording daarvan is de indeling van het verslag aangehouden.

#### **1. Algemeen**

De leden van de fracties van de PvdA, de VVD, D66, het CDA, GroenLinks, de SGP en van RPF en GPV onderschrijven de voorgestelde wijzigingen van de Wvg, maar stellen vragen bij de nadere invulling en de budgettaire gevolgen. Tevens vragen zij om toelichting op het positieve oordeel van het kabinet over de uitvoering van de Wvg door gemeenten. De PvdA-fractie merkt op dat de budgettaire knelpunten bij de uitvoering van de Wvg op dit moment geen aanleiding vormen hierover uitvoerig van gedachten te wisselen. Zij vraagt evenwel naar de besteding van de regeerakkoordgelden en wil hierover op korte termijn met het kabinet van gedachten wisselen.

Verschiedende fracties (D66, GL, SP, RPF en GPV en SGP) stellen de vraag of gemeenten bij de uitvoering van de Wvg niet voorbijgaan aan de oorspronkelijke doelstelling van de Wvg en of het kostenaspect niet al te zeer de ruimte bepaalt van het voorzieningenniveau. De RPF- en GPV-fracties verwijzen daarbij onder andere naar de ledenbrief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, d.d. 18 maart 1999. De SGP-fractie vraagt in dit verband een reactie van het kabinet op de brief van de provincie Overijssel aangaande de budgettaire problematiek van haar gemeenten. De fracties van D66, de SP, RPF en GPV en de SGP stellen tevens de vraag naar een (kwalitatieve) omschrijving van de zorgplicht van gemeenten. Ook vragen zij in te gaan op de knelpunten die de Gehandicaptenraad heeft verzameld over de invulling van de beleidsruimte door gemeenten als gevolg van de budgettaire tekorten. GroenLinks wil weten hoeveel voorzieningen er de laatste jaren zijn verstrekt en

om welke voorzieningen het gaat. De SGP-fractie vraagt het kabinet ook aandacht voor de factoren die een extra beroep op de Wvg genereren, zoals vergrijzing en extramuralisering. In dat verband vraag deze fractie of de regeerakkoordmiddelen toereikend zijn. Voorts vraagt de SGP-fractie aandacht voor de toegankelijkheid van voorzieningen, in het bijzonder voor de stand van zaken van de één-loket benadering.

Het kabinet constateert dat in het verslag door meerdere fracties aandacht wordt gevraagd voor de relatie van de beleidsvrijheid ten opzichte van de financiële verantwoordelijkheid van gemeenten. In zijn antwoord wil het kabinet aansluiten bij de brief die op 19 april jl. over deze problematiek naar de Tweede Kamer is gestuurd (Kamerstukken II 1998–1999, 26 435, nr. 5). Het kabinet wil nogmaals benadrukken dat de verantwoordelijkheid van het kabinet beperkt blijft tot het creëren van de kaders voor uitvoering van de wet en het zorgen voor voldoende middelen in het licht van de gekozen vorm van financiering via het Gemeentefonds. Gemeenten blijven zelf de verantwoordelijkheid dragen voor het voorzieningenniveau in hun gemeente en het inzetten van middelen voor gewenste doelen. In dat opzicht is voor het kabinet de totale afweging van belang van de toereikendheid van de middelen in relatie tot de kosten van gemeenten, en niet slechts het uitgavenniveau van gemeenten als zodanig. Gemeenten zijn vrij in de invulling en de besteding van de middelen, waarbij de middelen voor de Wvg deel uitmaken van de algemene uitkering aan gemeenten. Het kabinet heeft als taak te waarborgen dat gemeenten voldoende zijn toegerust om hun taken goed uit te kunnen voeren.

Er is vooralsnog geen aanleiding om te veronderstellen dat gemeenten hun wettelijke verplichtingen in het kader van de Wvg niet nakomen. De meest actuele cijfers (kerncijfers Wvg 1997) geven geen indicatie dat het macro budget voor de Wvg (op kasbasis), onvoldoende zou zijn. Op kasbasis was in 1997 nog altijd sprake van een onderbesteding van 51 mln te zien, die naar verwachting na 1997 zou teruglopen. Wel was in 1997 sprake van een overschrijding (van 37 mln) van de (macro) verplichtingenruimte, maar dit betekent op zich niet dat dit ook zou leiden tot een toekomstige overschrijding van de kasuitgaven. In macro-opzicht kan dus op grond van de cijfers over 1997 niet de conclusie worden getrokken dat sprake zou zijn van een tekort op de Wvg-middelen, temeer daar het vorige en huidige kabinet maatregelen hebben getroffen om de budgettaire ruimte van gemeenten vanaf 1998 te vergroten. Op het niveau van individuele gemeenten worden wel verschillen waargenomen tussen de gemeenten: 34% van de 416 gemeenten (waarvoor het budgettaire resultaat berekend kan worden) had in 1997 te maken met een tekort, terwijl 66% geen problemen had dan wel een overschot. Verder had 24% van de gemeenten een overschot van meer dan 25%, terwijl 9% een tekort had van meer dan 25% van de toegekende middelen. Deze cijfers zijn vermeld in het rapport «Kerncijfers Wvg 1997», die op 19 april jl. naar de Kamer is gestuurd. Daaruit blijkt dat het totaal aantal nieuw toegekende voorzieningen in 1997 is toegenomen (295 300 tegen 277 023 in 1996). Er zijn in 1997 39 700 rolstoelen (in 1996: 39 473), 81 300 individuele en 69 800 collectieve vervoersvoorzieningen (in 1996: 82 532 resp. 69 834) en 104 400 woonvoorzieningen (in 1996: 85 184) verstrekt.

Om zicht te blijven houden op de toereikendheid van het macrobudget Wvg zijn de evaluaties van de Wvg van belang. De evaluaties leveren ook zicht op de uitvoeringspraktijk. In zijn reactie op de tweede evaluatie heeft het kabinet geconstateerd dat tekorten waren te verwachten. Die verwachting was gebaseerd op de groei van het beroep op de Wvg, mede op grond van de vergrijzing en de extramuralisering, zoals de SGP-fractie inbrengt. Ook de toegenomen bekendheid met de Wvg heeft in de praktijk

geleid tot een toename van het beroep op de Wvg-voorzieningen. Inmiddels is reeds in 1998 door de minister van SZW eenmalig 78 mln uitgekeerd aan gemeenten via een specifieke uitkering. Voorts zijn op basis van afspraken in het regeerakkoord voor 1999 tot en met 2002 structureel extra middelen vrijgemaakt voor de Wvg. In totaal gaat het om 225 mln, waarvan 199,6 mln aan het gemeentefonds wordt toegevoegd en de rest aan de begroting van SZW ten behoeve van Wvg-doeleinden. Tevens is er met ingang van 1999 op grond van het kabinetsstandpunt op de 2e evaluatie van de Wvg een aangepaste verdeelsleutel in het gemeentefonds ingevoerd voor de verdeling van de middelen, die de onvolkomenheid in de oude verdeelmaatstaf rechtstreekt. Op basis van het totale beeld van de uitvoeringspraktijk zoals dat in de 2e evaluatie wordt geschetst, komt het kabinet tot een positief oordeel over de uitvoering van de Wvg door gemeenten, gemeten aan de toename van het aantal aanvragen, de tevredenheid van cliënten en de terugdringing van de cumulatie van eigen bijdragen (Kamerstukken II 1997-1998, 25 847 nr.1).

Het kabinet gaat ervan uit dat met het treffen van de bovengenoemde maatregelen de middelen voor uitvoering van de Wvg voldoende zullen zijn. Het kabinet meent daarmee ook tegemoet te komen aan de brief van de VNG d.d. 24 maart 1999, waarin zij vraagt de gereserveerde regeerakkoordmiddelen in te zetten ten behoeve van de Wvg. Ook de vragen van de Gehandicaptenraad naar de toereikendheid van de middelen zijn hiermee beantwoord. Ten aanzien van de voorstellen van de VNG in haar ledenbrief van 18 maart jl. om de kosten die zijn gemoeid met de uitvoering van de Wvg te beheersen, merkt het kabinet op, dat het past in de toebedeelde verantwoordelijkheden dat gemeenten zelf weloverwogen keuzen maken binnen de budgettaire kaders. Voor zover het de verantwoordelijkheid van de rijksoverheid betreft zal het kabinet bij de derde evaluatie van de Wvg, die wordt verwacht in 2000, opnieuw bezien welke knelpunten worden geconstateerd en welke maatregelen in dat licht wenselijk worden geacht.

Onderdeel van de evaluatie vormen wederom de budgettaire effecten van de decentralisatie van de Wvg. De signalen uit de brief van de provincie Overijssel ten aanzien van de problematiek van plattelandsgemeenten komen in dat verband expliciet aan de orde, evenals de verdeelmaatstaf van de Wvg-middelen.

Verschillende fracties (D66, SP, RPF, GPV en SGP) stellen vragen over de manier waarop gemeenten invulling geven aan hun zorgplicht in het kader van de Wvg. De fractie van de SP vraagt om een reactie op het rapport van de Gehandicaptenraad, waarin wordt geconcludeerd dat gemeenten door tekort aan budget ertoe overgaan hun voorzieningenniveau te verlagen. Ook de leden van de fracties van RPF en GPV en SGP concluderen dat de wijze waarop de zorgplicht wordt ingevuld noodgedwongen veelal door de beschikbare budgettaire ruimte wordt bepaald.

Bij de invoering van de Wvg is gekozen voor het opnemen van een gemeentelijke zorgplicht voor woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen ten behoeve van gehandicapten zonder deze voorzieningen nader te omschrijven. Daarbij is in aanmerking genomen dat het niet past bij decentralisatie van beleid en overdracht van financiële verantwoordelijkheid naar gemeenten om aan het voorzieningenbeleid een nadere wettelijke invulling te geven. Dat zou te weinig ruimte aan gemeenten geven voor lokale afstemming en voor het dragen van financiële verantwoordelijkheid.

Destijds is in de Memorie van Toelichting gesteld dat de bepalingen van deze wet naar de mening van het kabinet de gehandicapten voldoende zekerheid geven. De gemeenten moeten ingevolge de Wvg een verordening opstellen, waarbij onder meer is geregeld in welke gevallen en in

welke vorm een voorziening kan worden verleend en welke criteria gelden voor de financiële tegemoetkomingen respectievelijk de hoogte van de forfaitaire vergoedingen. Zij moeten zich daarbij baseren op het doel van deze voorzieningen: het opheffen of verminderen van beperkingen voor gehandicapten bij het zelfstandig wonen en het zich binnen of buiten de woning verplaatsen. De gemeentelijke zorgplicht houdt dus in dat de gemeenten toereikende hulp bieden in verband met deze beperkingen van gehandicapten, maar betekent niet dat bij voorbaat aanspraken bestaan op door de aanvrager gewenste voorzieningen. Als uitgangspunt geldt de goedkoopste adequate voorziening.

Door het toegenomen beroep op de Wvg zijn sommige gemeenten ertoe over gegaan om hun voorzieningenbeleid neerwaarts bij te stellen. Het enkele feit van een neerwaartse bijstelling geeft het kabinet geen aanleiding om af te wijken van het uitgangspunt dat het niet past bij decentralisatie van beleid en overdracht van financiële verantwoordelijkheid naar gemeenten om aan het voorzieningenbeleid een nadere wettelijke invulling te geven. Voor zover budgettaire knelpunten zijn geconstateerd meent het kabinet met de reeds getroffen financiële maatregelen daaraan te zijn tegemoet gekomen.

## **2. Decentralisatie van de woningaanpassingen**

De fracties van de PvdA, het CDA, D66, de SP, RPF en GPV en SGP kunnen instemmen met de voorgestelde wijziging om de woningaanpassingen van f 45 000 of meer onder de zorgplicht van gemeenten te brengen. De fracties van de PvdA en de SGP geven aan het een voordeel te vinden dat hiermee ook de eigen bijdrageregeling voor dure woningaanpassingen in overeenstemming wordt gebracht met de woningaanpassingen onder 45 000 gulden. De PvdA-fractie waardeert het bovendien dat, vooruitlopend hierop, de eigen bijdrage in de regeling Ziekenfondsraad subsidiëring woningaanpassingen gehandicapten met terugwerkende kracht tot 1 april 1996 in overeenstemming is gebracht met die ingevolge de Wvg. De extra kosten die hiermee gemoeid zijn, worden uit de begroting SZW gefinancierd. De fracties van de PvdA, VVD en SGP vragen hoe hoog deze extra kosten zijn. De SGP-fractie vraagt daarnaast hoeveel van deze regeling gebruik hebben gemaakt en hoeveel daarvan gebruik hadden kunnen maken.

Ten aanzien van de vraag naar de totale kosten van de harmonisatie van de eigen bijdrageregeling blijkt uit opgave van de Ziekenfondsraad dat hiermee 7 499 000 gulden gemoeid is. De Ziekenfondsraad heeft 229 aanvragers aangeschreven, die op grond van de oude eigen bijdrageregeling subsidie hadden ontvangen. Hiervan hebben 218 aanvragers gereageerd. Met de overige 11 is nog correspondentie gaande. Daarnaast zijn 87 aanvragen nog bij de Ziekenfondsraad in behandeling; de hoogte van de subsidie van deze aanvragen zal zijn gebaseerd op de nieuwe eigen bijdrageregeling. Vanaf 1 januari 1999 zijn 71 subsidies vastgesteld op grond van de nieuwe eigen bijdrageregeling.

De SGP-fractie vraagt of op een andere wijze dan via de Staatscourant melding is gemaakt van de regeling en of de tijdspanne tussen publicatie en het tijdstip waarop belanghebbende zich kon melden niet erg kort is geweest. Deze fractie vraagt voorts of het niet beter was geweest om betrokkenen automatisch in aanmerking te laten komen voor deze regeling.

Naast publicatie in de Staatscourant zijn alle belanghebbenden persoonlijk door de Ziekenfondsraad aangeschreven over de mogelijkheid om herziening van de subsidievaststelling aan te vragen. Zij kregen twee

maanden de tijd om een dergelijke aanvraag in te dienen. Mede gezien de hoge respons acht het kabinet de aanmeldingstijd voldoende. Het bleek niet mogelijk om betrokkenen automatisch in aanmerking te laten komen voor deze regeling, omdat het hier een herziening van de subsidievaststelling betreft. Hiertoe dienden betrokkenen een verzoek om aanvullende subsidie in te dienen. Bovendien waren extra gegevens, zoals inkomensgegevens, nodig voor het bepalen van de hoogte van de herziene eigen bijdrage.

De fractie van de PvdA vraagt om een overzicht van het aantal dure woningaanpassingen dat sinds de inwerkingtreding van de Wvg heeft plaatsgevonden en de bedragen die hiervoor zijn toegekend.

Uit gegevens van de Ziekenfondsraad komt naar voren dat in de periode 1994–1998 526 dure woningaanpassingen zijn gerealiseerd. Hiermee is een bedrag gemoeid van 34 515 055 gulden. Het aantal toegezegde woningaanpassingen (dat wil zeggen: wel toegekend, maar nog niet gerealiseerd) bedroeg in die periode 790. Hiermee is 51 620 104 gulden gemoeid.

Jaar	ingediende aanvragen	toegekende aanvragen	gerealiseerde aanpassingen	toegezegde subsidie (f)	vastgestelde subsidie (f)
1994	68	49	48	2 934 469	2 838 741
1995	191	136	124	8 312 506	7 492 014
1996	249	186	170	11 270 909	11 470 990
1997	307	246	169	15 217 934	11 579 535
1998	375*	173	15	13 884 286	1 133 775

\* 146 aanvragen zijn nog in behandeling; 56 aanvragen zijn afgewezen.

De leden van de fracties van RPF en GPV staan sympathiek tegenover het voorstel om kleine gemeenten bij cumulatie van dure woningaanpassingen tegemoet te komen, maar vragen zich af of dit betekent dat grotere gemeenten met een meer dan gemiddeld aantal aanvragen voor dure woningaanpassingen op geen enkele compensatie kunnen rekenen. De fracties van VVD en GroenLinks vragen hoe de specifieke vergoedingsgrondslag voor kleinere gemeenten vorm zal worden gegeven. De SP-fractie vraagt daarnaast of gemeenten de totale meerkosten door het rijk vergoed zullen krijgen en wat de inhoud van de Amvb zal zijn. Het is de leden van de VVD-fractie niet geheel duidelijk of de compensatie die gemeenten ontvangen voor de eigen bijdrage een structurele storting in het gemeentefonds betreft. Verder vraagt de VVD-fractie wanneer met de storting een aanvang wordt genomen.

In de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel wordt aangegeven dat de gemeentelijke bijdrage per dure woningaanpassing 22 000 gulden zal bedragen en dat gemeenten voor deze eigen bijdrage worden gecompenseerd door middel van een storting in het gemeentefonds. Gemeenten kunnen de kosten die de gemeentelijke bijdrage te boven gaan declareren bij het rijk. Verder is aangekondigd dat in de declaratieregeling bij of krachtens algemene maatregel van bestuur een specifieke grondslag zal worden opgenomen om cumulatie van dure woningaanpassingen voor gemeenten met minder dan 25 000 inwoners op te vangen. Over de nadere invulling van deze vergoedingsgrondslag is overleg gevoerd met de Fondsbeheerders en de VNG. Voor de gemeentelijke eigen bijdragen in verband met woningaanpassingen vanaf 45 000 gulden worden de middelen structureel toegevoegd aan het gemeentefonds vanaf het jaar 2000.

De SP-fractie vraagt in verband hiermee of gemeenten een volledige compensatie van de eigen bijdrage zullen krijgen. Dit is voor de leden van deze fractie onduidelijk gezien een latere opmerking van het kabinet dat bij de derde evaluatie van de Wvg deze financiering nader zal worden bezien. De leden van de VVD, RPF en GPV-fracties willen weten of de hoogte van het compensatiebedrag wordt aangepast, wanneer blijkt dat de kosten bijvoorbeeld in een bepaalde periode sterk stijgen.

Door het ontbreken van een adequate verdeelsleutel is decentralisatie van het budget voor dure woningaanpassingen op dit moment niet mogelijk en kunnen gemeenten een deel van hun kosten bij het rijk declareren. In het kader van de derde evaluatie Wvg wordt onderzocht of basis van ervaringsgegevens een eventuele verdeling van het budget voor dure woningaanpassingen via het gemeentefonds vorm gegeven kan worden, zodat de declaratieregeling overbodig wordt. Vooralsnog vindt er via het gemeentefonds compensatie plaats voor de kosten die alle gemeenten gezamenlijk maken in verband met de eigen bijdrage. Macro gezien worden gemeenten hiervoor voor 100% gecompenseerd. Op gemeentenniveau kan dit betekenen dat een gemeente in een bepaald jaar meer of minder betaalt aan eigen bijdrage dan dat zij gecompenseerd krijgt via het gemeentefonds. Dit is inherent aan de systematiek van het gemeentefonds, waarbij geldt dat meevallers op het ene beleidsterrein, tegenvallers op een ander beleidsterrein kunnen compenseren. De toevoeging aan het gemeentefonds volgt de ontwikkeling van de begroting voor dure woningaanpassingen. Dit betekent dat wanneer, als gevolg van volumewijzigingen, de begroting wordt onderschreden of overschreden de toevoeging aan het gemeentefonds kan worden verlaagd of verhoogd.

De fracties van RPF en GPV informeren naar de criteria op basis waarvan verdeling van dit budget over gemeenten plaatsvindt en waarom kleinere gemeenten met relatief veel goedkopere woningaanpassingen niet ook aanspraak kunnen maken op een specifieke vergoedingsgrondslag.

Het budget ter compensatie van de eigen bijdrage wordt op basis van de volgende maatstaven over gemeenten verdeeld: inwoners, woonruimten, ouderen 65+, huishoudens met laag inkomen en uitkeringsontvangers (excl. bijstandsonvangers).

De middelen voor de uitvoering van de Wvg, en dus ook voor woningaanpassingen tot 45 000 gulden, worden via het gemeentefonds aan gemeenten uitgekeerd. Het past niet binnen de systematiek van het gemeentefonds om een specifieke vergoedingsgrondslag voor kleine gemeenten te ontwikkelen.

De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat het onderbrengen van de dure woningaanpassingen bij gemeenten ten goede komt aan de één-loket-gedachte. Deze leden vragen hoe deze wetswijziging in relatie zal staan tot de zeer lange wachttijden die er nu bestaan voor woningaanpassingen en of deze zullen afnemen. De leden van de SGP-fractie informeren naar de gemiddelde doorlooptijd van een woningaanpassing, zowel voor aanpassingen beneden als die boven 45 000 gulden. Deze leden gaan ervan uit dat de decentralisatie van de woningaanpassingen ook van invloed kan zijn op de doorlooptijd van woningaanpassingen die nu al onder het Wvg-regime vallen. Deze leden informeren verder naar de acties die het kabinet heeft ondernomen om de één-loket-gedachte voor alle gehandicaptenvoorzieningen brede ingang te doen vinden.

Uit gegevens van de Ziekenfondsraad blijkt dat de gemiddelde doorlooptijd van woningaanpassingen boven 45 000 gulden momenteel 13 maanden bedraagt: vijf maanden zijn gemiddeld benodigd om de

aanvraag te beoordelen en een subsidiebedrag toe te kennen, in 8 maanden is de woningaanpassing ook daadwerkelijk gerealiseerd. Deze lange doorlooptijd wordt verklaard door het feit dat het hier complexe aanvragen betreft, waar veel actoren bij betrokken zijn (gemeenten, Ziekenfondsraad, College voor Ziekenhuisvoorzieningen, aannemers, corporaties).

Uit de tweede evaluatie van de Wvg komt naar voren dat de gemiddelde doorlooptijd van kleine woningaanpassingen (2 000 – 15 000 gulden) in 1995 71 dagen bedroeg. Dit betreft de periode van aanvraag tot de datum van de voorlopige beschikking. Voor middelgrote woningaanpassingen (15 000 – 45 000 gulden) bedroeg de doorlooptijd 134 dagen.

Het kabinet verwacht dat de decentralisatie van de dure woningaanpassingen naar gemeenten de doorlooptijd van dure woningaanpassingen aanzienlijk zal verkorten. Een aanvraag voor een woningaanpassing zal in de toekomst nog slechts door één organisatie, de gemeente, beoordeeld hoeven te worden. Op dit moment moet een aanvrager voor een woningaanpassing allereerst het gemeentelijke traject van intake, indicering, opstellen van programma van eisen en aanvragen van bouwoffertes doorlopen, om helder te krijgen dat het een woningaanpassing betreft boven de f 45 000,-. Vervolgens treedt het besluitvormingsproces van de Ziekenfondsraad in werking. Door woningaanpassingen in één wettelijk en bestuurlijk kader bijeen te brengen, zal de aanvraagprocedure voor dure woningaanpassingen verkort worden en zal geen afstemmingsoverleg en informatieoverdracht meer nodig zijn tussen gemeenten en Ziekenfondsraad.

De decentralisatie van de dure woningaanpassingen zal op de doorlooptijd van woningaanpassingen tot 45 000 gulden geen direct effect hebben.

Behalve één loket voor alle woningaanpassingen, is met de totstandkoming van de RIO's één loket voor AWBZ-voorzieningen in de sector verzorging en verpleging gerealiseerd. Het onderbrengen van de Wvg-indicatiestelling bij het RIO leidt er bovendien toe dat de totale hulpvraag van de cliënt binnen één loket kan worden beoordeeld.

De leden van de D66-fractie vragen zich af hoe de afweging tussen verhuizen en aanpassing van de woning in de praktijk zal gaan geschieden en of het primaat zal worden gegeven aan verhuizen. Tevens vraagt deze fractie of de brief van de minister van SZW van 19 april jl. zo moet worden verstaan dat gemeenten, na toevoeging van extra financiële middelen door het rijk, niet genoodzaakt zullen zijn primaat te geven aan verhuizen. De leden van de CDA-fractie vragen zich af welke meerwaarde deze wetswijziging heeft, zolang in de meeste gemeentelijke verordeningen het primaat bij verhuizen ligt. Deze leden verwijzen naar het rapport van de Gehandicaptenraad waarin in aanvulling hierop gevraagd wordt of de gemeente bij toekenning van een woonvoorziening rekening moet houden met de sociale omstandigheden van de aanvrager.

Het behoort tot de gemeentelijke beleidsvrijheid om een integrale afweging te maken tussen verhuizen en aanpassen. Indien aangepaste of aanpasbare woningen beschikbaar zijn kan uit doelmatigheidsoverwegingen de voorkeur gegeven worden aan verhuizen. De gemeente zal in het afwegingsproces in ieder geval de sociale omstandigheden van de huidige woonomgeving van de gehandicapte moeten betrekken (mantelzorg, aanwezigheid van familie, vrienden en kennissen), alsmede de snelheid waarmee het woonprobleem kan worden opgelost. Daarnaast zijn van belang de financiële gevolgen van een verhuizing of aanpassing voor de aanvrager en de kosten die gemoeid zijn met het aanpassen van de bestaande woonruimte versus de kosten die gemoeid zijn met verhuizen en herinrichten.

De D66-fractie informeert naar de maximale eigen bijdragen die gemeenten mogen vragen bij dure woningaanpassingen en vraagt om een omschrijving van de zorgplicht van gemeenten op het gebied van woningaanpassingen.

De gemeente dient bij het vaststellen van de eigen bijdrage van de gehandicapte rekening te houden met de draagkracht van de gehandicapte, zoals bepaald in de Regeling financiële tegemoetkomingen en eigen bijdragen Wvg (laatstelijk gewijzigd bij besluit van 19 januari 1996/nr. BZ/UK/95/178, Stcrt. 1996, 18). Bij een netto inkomen tot en met 1,5 maal het norminkomen is de draagkracht per kalenderjaar ten hoogste 100 gulden. Voorzover het netto inkomen meer bedraagt dan 1,5 maal het norminkomen wordt bij de vaststelling van de draagkracht ten hoogste een kwart van het draagkrachtpercentage dat de gemeente in het kader van de uitvoering van de Abw hanteert, in aanmerking genomen. Ten aanzien van de zorgplicht van gemeenten wordt het volgende opgemerkt. Als de wetswijziging van kracht is zijn gemeenten verantwoordelijk voor het verstrekken van alle woonvoorzieningen aan gehandicapten. Een dergelijke voorziening is gericht op het opheffen of verminderen van belemmeringen die een gehandicapte bij het normale gebruik van zijn woonruimte ondervindt. Bij ingrepen van bouwkundige of woontechnische aard in of aan de woonruimte dient de voorziening uitdrukkelijk gericht te zijn op het opheffen of verminderen van *ergonomische* beperkingen, tenzij het een uitruimte betreft.

De fracties van RPF en GPV begrijpen dat voor woningaanpassingen in principe een bovengrens blijft bestaan van 100 000 gulden. Zij vragen waarom deze limiet gehandhaafd blijft en hoe vaak het in de huidige situatie voorkomt dat een aanvraag voor een woningaanpassing wordt ingediend waarmee een hoger bedrag dan een ton is gemoeid. In de wettekst lezen de genoemde leden verder dat zo'n dure woonvoorziening alleen wordt verleend, als weigering zou leiden tot onbillijkheden van overwegende aard. Zij willen weten wanneer hiervan sprake is en of de advisering door het RIO niet voldoende zekerheid biedt dat de aanpassing ook daadwerkelijk nodig is.

Uit gegevens van de Ziekenfondsraad blijkt dat in 1998 50 aanvragen ingediend zijn voor woningaanpassingen boven 100 000 gulden. Na beoordeling heeft de Ziekenfondsraad in 19 gevallen de subsidie gesteld op meer dan 100 000 gulden. De achterliggende gedachte van handhaving van de 100 000 gulden-limiet is, dat de Wvg niet bestemd is voor zeer dure woningaanpassingen. Bij dergelijke aanpassingen moet een afweging gemaakt worden tussen opname in een AWBZ-instelling en thuiswonen. Hierbij spelen factoren als doelmatigheid en aanvaardbaarheid een belangrijke rol. Van onbillijkheden van overwegende aard is sprake indien de kosten voor de aanpassing(en) aanzienlijk hoger zijn dan normaal, zonder dat de aanvrager daar iets aan kan doen en zonder dat een goedkopere adequate voorziening mogelijk is. De oorzaak kan zitten in de aard en gecompliceerdheid van de handicap, de gecompliceerdheid van de woning en het bouwproces. Uit het advies van het RIO blijkt welke ergonomische beperkingen de gehandicapte ondervindt in het gebruik van de woning. Het RIO-advies bevat ook een programma van eisen, waarin globaal de goedkoopste adequate oplossing is vermeld.



### 3. Wvg-indicatiestelling

De leden van de PvdA-fractie stellen de vraag of de Regionale Indicatie Organen voldoende zijn toegerust voor het uitvoeren van de Wvg-indicatiestelling. Ook willen ze weten hoe bij de afweging intra- en extramurale zorgbehoefte een uniforme systematiek tot stand kan komen. Bovendien wordt toelichting gevraagd omtrent de afstemming tussen RIO's en gemeenten. De fractieleden onderschrijven, evenals die van D66, het CDA en de SP, de wenselijkheid op termijn de overige Wvg-indicatiestelling bij de RIO's onder te brengen, vanwege de duidelijkheid naar de cliënt toe en de uniformerende werking die uitgaat van één indicierend orgaan. In dat kader willen zij worden geïnformeerd over de praktijkervaringen op dit moment met de Wvg-indicatiestelling door RIO's en de termijn waarop deze werkwijze zijn beslag moet krijgen. De VVD-fractie en het CDA stellen de vraag of RIO's middelen tegemoet kunnen zien vanwege de uitbreiding van hun taken. De VVD-fractie wil tevens weten op welke wijze opgebouwde expertise doelmatig ingezet kan worden. De fractieleden van het CDA hebben aarzelingen bij de verplichting advies in te winnen bij de RIO's, vanwege de bureaucratie bij de RIO's en de problemen bij de uitvoering van het huidige takenpakket. De fractie wil ook weten of het RIO bouwkundige expertise heeft. De fractieleden van GroenLinks willen meer inzicht in het stimuleringstraject dat is ingezet door de ministeries van SZW, VWS en de VNG gezamenlijk. De leden van de SP fractie vragen naar een toelichting op de verbreding van de RIO-indicatiestelling met de Wvg-indicatiestelling en, evenals de leden van de RPF- en GPV-fractie, naar de criteria van indicering. Voorts vragen de leden van de RPF en GPV in hoeverre de voorgestelde verbreding ook een verbetering is.

Wat betreft de indicatiestelling door de RIO's voor woningaanpassingen vanaf 45 000 gulden beschikken RIO's die nu al de indicatiestelling voor de Wvg voor gemeentebesturen verzorgen over de vereiste deskundigheid. Waar dat niet het geval is, ligt het voor de hand dat de expertise die door de gemeenten in het kader van de Wvg wordt ingezet voor de advisering over de woningaanpassingen onder 45 000 gulden ook voor de indicatiestelling door de RIO's wordt gebruikt. Het geprotocolleerd indiceren moet diversiteit in de besluitvorming over woningaanpassing voorkomen. Het werken met protocollen bevordert de uniformiteit in de uitvoeringspraktijk. Dit laat onverlet, dat de indicatie de status van een advies heeft en gemeentebesturen in het kader van de Wvg eindverantwoordelijkheid dragen.

Gemeenten die de indicatiestelling voor de Wvg hebben opgedragen aan RIO's zijn in het algemeen positief over de onderbrenging van de indicatiestelling voor de AWBZ-voorzieningen in de sector verzorging en verpleging en de indicatiestelling voor Wvg in één orgaan, omdat daarmee de vraag van de cliënt om zorg- en dienstverlening integraal vanuit één loket kan worden beoordeeld. De instelling van de RIO's is een ingrijpende veranderingsoperatie waarin ca. 80 regionale indicatieorganen zijn gevormd uit de bestaande 250 gemeentelijke indicatiecommissies voor verzorgings- en verpleeghuizen en de indicatieadviseurs van de thuiszorginstellingen; een veranderingsoperatie die voor meer dan 1000 indicatieadviseurs een reorganisatie betekende. Dit gegeven is ook een belangrijke overweging voor het niet op stel en sprong in de RIO's onderbrengen van de indicatiestelling voor de overige Wvg-voorzieningen. Er wordt vanuit gegaan dat het invoeringstraject ten aanzien van de overige Wvg-voorzieningen niet vóór januari 2001 is afgerond. De onderbrenging van de indicatiestelling bij de RIO's komt de objectiviteit van de indicatie ten goede; de belangrijkste opdracht van de RIO's is nu juist de onafhankelijke, objectieve en integrale indicatiestelling.

Bij sommige gemeenten leidt dat tot de vraag of de gemeentelijke beleidsvrijheid door deze indicatiestelling niet onder druk komt te staan. Dat is niet het geval, aangezien het formuleren van beleidsregels in het kader van de Wvg een verantwoordelijkheid van gemeentebesturen blijft. De onderbrenging van de indicatiestelling van de Wvg bij de RIO's komt niet voort uit de gedachte de beleidsvrijheid van gemeenten te beperken. De bevoegdheden – en verantwoordelijkheidsverdeling – wordt namelijk niet gewijzigd. Voorzover er kosten zijn gemoeid in verband met de uitbreiding van de taken van het RIO betekent dat geen extra belasting voor gemeenten. Ook nu maken gemeenten kosten voor het laten uitvoeren van een indicatiestelling bij andere instanties. Met het onderbrengen van die functie bij de RIO's zullen gemeenten de beschikbare middelen voor de indicatiestelling aanwenden voor hun eigen RIO. Met andere woorden, gemeenten zullen de uitbreiding van de RIO-taken zelf financieren.

Het belang van integrale indicatie door één orgaan wordt door meerdere fracties onderschreven. Signalen over de toenemende bureaucratie bij RIO's komen voor een belangrijk deel voort uit het formaliseren van de indicatiestelling in het kader van de AWBZ, waardoor cliënten bezwaar en beroep kunnen aantekenen tegen een beschikking van het RIO, waar de Awb op van toepassing is. Dat is voor de indicatiestelling, die in het verleden door de zorgaanbieder werd uitgevoerd en niet voor bezwaar en beroep vatbaar was, een nieuw gegeven en roept de vraag op of het recht van bezwaar en beroep voor de cliënt opweegt tegen de eisen die als gevolg daarvan worden gesteld aan het besluitvormingsproces en het maken van beschikkingen.

Voor de Wvg is die discussie niet aan de orde, omdat onderbrenging van de indicatiestelling bij de RIO's plaatsvindt in de vorm van advisering aan het gemeentebestuur. Zoals bekend is op een Wvg-beslissing ook bezwaar en beroep ex Awb mogelijk. Gemeenten blijven verantwoordelijk voor de besluitvorming over de advisering door de RIO's.

De koppeling van de indicatiestelling voor de Wvg en die voor de AWBZ-voorzieningen is vanuit de optiek van de hulpvrager van belang, omdat daarmee de vraag van de cliënt over de grenzen van regelgeving heen centraal staat. Ook in termen van deskundigheid kan de koppeling meerwaarde opleveren, omdat ervan wordt uitgegaan, dat de expertise – ook bouwkundige – die nu door gemeenten in het kader van de indicatiestelling Wvg wordt ingezet, wordt ondergebracht in de RIO's.

Op dit moment is het nog niet zover dat de RIO's overal naar tevredenheid functioneren. In het licht van de ingrijpende veranderingsoperatie kan dat ook niet worden verwacht. Gekozen is voor een procesbenadering waarin de verandering wordt gefaciliteerd vanuit een door VWS gefinancierd sturingsprogramma. Nu de formele vormgeving van de RIO's is afgerond, is de beoogde kwaliteitsverbetering aan de orde en zal gaandeweg het beoogde ambitieniveau worden gerealiseerd. Inmiddels zijn de RIO's ingesteld, waarbij één RIO voor verschillende gemeenten kan werken.

In het invoeringstraject dat gezamenlijk door de ministeries van SZW en VWS, tezamen met de VNG wordt vormgegeven en uitgevoerd, is gekozen voor een benadering waarin het veranderingsproces voor verbreding van de RIO-indicatiestelling met de indicatiestelling voor de overige Wvg-voorzieningen inhoudelijk en procesmatig wordt gefaciliteerd. Naast inhoudelijke ondersteuning middels schriftelijk materiaal dat beschikbaar wordt gesteld aan alle betrokken partijen, is een begeleidingstraject gestart, waarin verschillende doelgroepen regionaal worden ondersteund (conferenties, handreiking, deskundigheidsbevordering). Daarnaast worden goede voorbeelden uit de praktijk beschreven, waarin inzicht

wordt geboden in de manier waarop het traject van de gewenste verbreding is ingezet en/of succesvol afgerond.

#### **4. Afbakeningsproblematiek**

De leden van de fractie van de PvdA vragen zich af of met de knelpunten ten aanzien van de uitruimte en de tweede rolstoel de afbakeningsproblematiek afdoende is geregeld. In hun ogen zijn er zaken die vanuit het oogpunt van noodzakelijke zorg eerder onder de AWBZ-financiering dienen te vallen en dus niet ten laste van het Wvg-budget zou moeten komen.

Zij wijzen tevens op de problemen bij het werkvervoer in het kader van de WSW.

Onder verwijzing naar uitspraken van de Centrale Raad van Beroep, die ertoe leiden dat de zorgplicht voor deze doelgroep zich niet in hoofdzaak beperkt tot de directe woon- en leefomgeving, vragen de leden van de fractie van de PvdA of deze uitgaven bij het bovenregionaal vervoer van verstandelijk gehandicapten die in een AWBZ-instelling verblijven niet eerder vanuit het AWBZ-budget dan het Wvg-budget zouden moeten worden gefinancierd. Voorts vragen zij of deze problematiek ook wordt meegenomen in de gezamenlijke studie naar de effecten van de ontwikkelingen in het zorgstelsel en de relatie tussen het gemeentelijk domein en het AWBZ-domein en op welke termijn hierover meer duidelijkheid is te verwachten.

De leden van de SGP zijn van mening dat er op meerdere terreinen sprake is van problemen in de afbakening tussen Wvg en andere regelingen. Zij vragen het kabinet om een bredere inventarisatie te maken van meerdere voorzieningen, waarbij niet op voorhand duidelijk is of de Wvg of een andere regeling van toepassing moet worden verklaard en of hierbij kan worden aangegeven op welke wijze die afbakeningsproblemen tot een oplossing zullen worden gebracht.

De afbakeningsproblematiek rond concrete voorzieningen (zoals de uitruimte en de tweede rolstoel) is onderwerp van periodiek overleg tussen VWS, VNG en SZW, waarbij het streven is om deze problematiek binnen de bestaande regelgeving op te lossen. Voor de uitruimte en de tweede rolstoel bleek dit niet mogelijk. De afbakeningsproblematiek tussen het AWBZ- en het gemeentelijk domein is onderwerp van bestuurlijk overleg tussen de bewindslieden van VWS, VROM, SZW, en de VNG. In dit overleg is de noodzaak erkend van betere afstemming en coördinatie op beide domeinen. Afgesproken is dat de VNG een knelpuntennotitie op stelt ten behoeve van het volgend bestuurlijk overleg dat in het najaar zal plaatsvinden.

Het woonwerkvervoer in het kader van de Wvg maakt onderdeel uit van de CAO voor de WSW. SZW is geen CAO-partij; de woon/werkregeling is een verantwoordelijkheid van gemeenten en bonden.

Dat de gemeentelijke zorgplicht zich niet in hoofdzaak beperkt tot de directe woon- en leefomgeving impliceert niet dat de betreffende kosten uit het AWBZ-budget zouden moeten worden gefinancierd. Dit budget heeft betrekking op zorg en niet op vervoer (met uitzondering van vervoer in verband met bezoek aan medische behandelaars). In verband hiermee is er geen aanleiding om dit aspect te betrekken bij de gezamenlijke studie naar de effecten van de ontwikkelingen in het zorgstelsel en de relatie tussen het gemeentelijk domein en het AWBZ-domein.

De leden van de fracties van CDA en GroenLinks vragen naar de stand van zaken rond de tweede rolstoel.

Over de verstrekking van de tweede rolstoel heeft de Ziekenfondsraad eind mei 1999 op verzoek van VWS een advies uitgebracht. De Ziekenfondsraad concludeert in zijn advies dat deze rolstoelen voor bewoners van AWBZ-instellingen door de AWBZ zouden kunnen worden verstrekt. Over de te volgen lijn vindt momenteel overleg plaats tussen VWS en SZW.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen naar cijfers of onderzoeksgegevens met betrekking tot de tweede rolstoel.

De Ziekenfondsraad geeft als indicatie dat 3 000 gehandicapten in aanmerking zouden kunnen komen voor een buitenrolstoel.

De leden van de fracties van CDA, D66 en SGP vragen of de verwijzing naar artikel 8 AWBZ als indicatiecriterium niet een te zware eis is voor de indicatie van een uitruimte.

De betreffende eis is in de Memorie van Toelichting opgenomen als nadere uitwerking van «ernstig ontremd gedrag». Ter zake van deze eis is door de Federatie van Ouderverenigingen in een brief aan de Vaste Commissie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gerichte brief van 15 april 1999 gewezen op de ontwikkelingen inzake de flexibilisering van de AWBZ, zoals deze zijn vastgelegd in het Besluit van 4 november 1998 tot wijziging van het Besluit zorgaanspraken en bijzondere ziektekostenverzekering en het Bijdragebesluit zorg in verband met het flexibiliseren van aanspraken op zorg op het terrein van verstandelijk gehandicaptenzorg (Staatsblad 1998, nr 626; zie ook de vraag van de PvdA bij de artikelgewijze opmerkingen met betrekking tot artikel I, onderdeel A). Door deze ontwikkelingen heeft de verwijzing naar artikel 8 AWBZ niet meer het beoogde effect. Dit impliceert dat voor het ernstig ontremd gedrag een medische indicatie inzake de mate en de ernst van de gedragsproblematiek voldoende is.

De leden van de fractie van het CDA zijn van mening dat de scheiding tussen de belangen van de psychisch gehandicapte en die van anderen, zoals die is opgenomen in de Memorie van Toelichting, niet zo strikt te maken is.

Het kabinet is het met deze leden eens dat een strikte scheiding niet altijd te maken zal zijn; er kunnen zich situaties voordoen waarin naast de belangen van de psychisch gehandicapte de belangen van anderen zijn gediend met een uitruimte. Indien echter de belangen van anderen de overhand krijgen, brengt het karakter van de Wvg met zich mee dat er geen sprake is van een uitruimte als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel e, van de Wvg.

## **5. Cliëntenparticipatie**

Meerdere fracties (PvdA, D66, RPF en GPV) kunnen zich vinden in een wettelijke verankering van de cliëntenparticipatie op gemeentelijk niveau. De leden van de D66-fractie vinden, in navolging van de Gehandicaptenraad, dat het wetsvoorstel op dit onderdeel mager is en achterblijft bij de regeling van Medezeggenschap van Cliëntenraden Zorginstellingen. Zij vragen zich af of de voorgestelde regeling geen aanscherping behoeft en of specifieke financiële middelen daartoe nodig zijn. De leden van RPF en GPV vragen of voorzien is in financiële middelen om deze cliëntenraden te laten functioneren.

In het wetsvoorstel is geregeld dat het gemeentebestuur bij verordening regels zal vaststellen, die zijn gericht op de realisatie en de vormgeving

van cliëntenparticipatie bij de uitvoering van de wet met inachtneming van artikel 150 van de Gemeentewet. Hierdoor is gewaarborgd dat belanghebbenden bij de voorbereiding van het gemeentelijk Wvg-beleid worden betrokken. Gemeenten dienen in een verordening regels te stellen met betrekking tot de wijze waarop cliëntenorganisaties bij de beleidsvoorbereiding worden betrokken.

Door deze wetwijziging omvat cliëntenparticipatie dus in ieder geval de totstandkoming van de Wvg-verordening. Daarnaast kan het diverse andere onderdelen van de Wvg betreffen: evaluaties, voorlichting en uitvoering. Gemeente en belangenorganisaties kunnen er voor kiezen de cliëntenparticipatie naar een breder terrein dan het Wvg-beleid, bijvoorbeeld het integraal gemeentelijk gehandicaptenbeleid, uit te breiden. Het is daarbij uiteraard van belang dat belangenorganisaties zich goed organiseren, waarbij de afstemming met de achterban een belangrijk aandachtspunt is. Het kabinet is van mening dat cliëntenparticipatie op lokaal niveau vormgegeven moet worden, omdat aard en mate van cliëntenparticipatie afhankelijk zijn van enerzijds de gemeente en anderzijds de lokale belangenorganisaties zelf.

Uit de tweede evaluatie Wvg komt naar voren dat verreweg de meeste gemeenten (94%) vertegenwoordigers van de doelgroepen (gehandicaptenplatform, ouderenbonden, regionaal patiënten- en consumentenplatform) reeds bij het Wvg-beleid betrekken. In het licht van de bestuurlijke verhoudingen, waarin de lokale overheid de verantwoordelijkheid draagt voor de vormgeving van het lokale beleid, acht het kabinet het niet voor de hand liggend dat de rijksoverheid aanvullende middelen beschikbaar stelt voor het invullen van deze specifieke taak.

De fracties van RPF en GPV vragen verder of het kabinet kan garanderen dat de middelen die gemeenten inzetten ten behoeve van cliëntenparticipatie niet ten koste zullen gaan van het huidige Wvg-budget.

De gemeenten ontvangen de middelen voor de financiering van de Wvg via de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Het betreft hier geen specifieke doeluitkering, met andere woorden, de middelen zijn niet geormerkt voor de Wvg. De gemeenten zijn vrij in de aanwending van deze middelen, bijvoorbeeld ten behoeve van bekostiging van cliëntenparticipatie.

De PvdA-fractie vraagt op welke wijze is gegarandeerd dat cliënten gebruik kunnen maken van rechtsmiddelen wanneer hun adviezen niet of onvoldoende worden opgevolgd.

Cliëntenorganisaties staan geen specifieke rechtsmiddelen ter beschikking wanneer hun adviezen niet of onvoldoende worden opgevolgd.

## **6. Informatievoorziening**

De leden van de PvdA-fractie vragen ten aanzien van het punt informatievoorziening in hoeverre het voorgestelde artikel 10b, lid 2, in overeenstemming is met het bepaalde in het bestuursakkoord nieuwe stijl. Hantering van een checklist om te bepalen of een monitor zinvol is, en afspraken over wie de kosten betaalt zijn hier onderdeel van.

Het bestuursakkoord nieuwe stijl voorziet er in dat gezamenlijke monitoring wordt ontwikkeld aan de hand van een checklist, waarbij afstemming wordt gezocht met reeds bestaande informatiebronnen en andere monitors. Indien tot een monitoring wordt overgegaan worden daarbij tevens de hiermee in relatie staande extra uitvoeringskosten betrokken alsmede de verdeling van deze kosten over de partijen.

Artikel 10b richt zich echter niet op een monitoring als verwoord in het bestuursakkoord nieuwe stijl maar op statistische informatievoorziening. Ook de financiële verantwoordingsinformatie valt onder de werking van het voorgestelde in artikel 10b. Beide aspecten maken geen deel uit van het begrip monitoring als bedoeld in het bestuursakkoord nieuwe stijl. Gemeenten zijn reeds voorzien van een compensatie voor de extra kosten gemoeid met de registratie en aanlevering van deze gegevens. Bij nieuwe wet- en regelgeving of wijziging van de bestaande wet- en regelgeving wordt altijd bezien of sprake moet zijn van compensatie/decompensatie met betrekking tot de uitvoeringskosten. In dit geval is geoordeeld dat geen sprake is van extra uitvoeringskosten: de informatiebehoefte is gelijk aan de behoefte geldende onder het bepaalde in de evaluatie.

De leden van de VVD-fractie vragen zich af welke informatie van de gemeenten betrokken zal worden in het kader van de woning-aanpassingen boven 45 000 gulden. Ook vragen deze leden zich af of deze informatie niet uit de meer reguliere informatie van de gemeenten aan het ministerie te halen is. Bovendien vragen de leden zich af of de noodzakelijk geachte specifieke informatievoorziening niet een te grote administratieve last op de gemeenten zal leggen.

Om een oordeel te kunnen vormen over de effecten van de wetswijziging op dit punt is het noodzakelijk dat gegevens kunnen worden verzameld over de samenstelling van de doelgroep, het rechtmatig gebruik van de voorziening en de daarmee samenhangende bedragen. Deze gegevens worden gegenereerd uit het uitvoeringsproces: gemeenten hebben zelf deze gegevens nodig in verband met de aanvraagbeoordeling en de ter beschikking stelling van gelden. De kosten verband houdende met de woningaanpassingen die de 45 000 gulden te boven gaan, worden rechtstreeks gedeclareerd bij het Rijk. Het Rijk heeft eenzelfde soort gegevens en een goedkeurende accountantsbeoordeling nodig om te kunnen beoordelen of tot uitbetaling kan worden overgegaan. Er zal dus geen sprake zijn van een te grote administratieve last bij gemeenten.

Op de vraag van de leden van de VVD-fractie of deze informatie niet uit de meer reguliere informatie van de gemeenten aan het ministerie te halen is, kan het kabinet het volgende antwoorden.

Na afloop van de derde evaluatie Wvg ontvalt de verplichting tot informatieverstrekking van gemeenten aan het Rijk. Het voorgestelde in artikel 10b voorziet in het opvullen van de aldus ontstane leemte en het inrichten van reguliere informatiestromen. Gemeenten worden verplicht gegevens te verstrekken. Bij de inrichting van de informatieverstrekking wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de bij de gemeenten aanwezige administraties van waaruit de gegevens kunnen worden verkregen. Daardoor wordt voorkomen dat gemeenten extra kosten moeten maken om deze gegevens beschikbaar te stellen. De vragen zullen geen betrekking hebben op gegevens die niet in het uitvoeringsproces worden gegenereerd. In overleg met de uitvoering zal worden bezien welke gegevens worden opgevraagd en welk geüniformeerd en gestandaardiseerd begrippenkader daarbij gehanteerd moet worden, waarbij de huidige gegevensopslag als uitgangspunt dient.

## **7. Gevolgen voor de uitvoering**

De fractieleden van de PvdA vragen naar het veronderstelde en daadwerkelijke gebruik van de Tijdelijke Bijdrageregeling AWBZ-gemeenten door mensen met een verstandelijk handicap. Zij vragen verder of 41 miljoen toereikend is om de zorgplicht van gemeenten waar te maken.

In de Tijdelijke Bijdrageregeling AWBZ-gemeenten wordt er van uitgegaan dat 25% van de capaciteit van de instelling een veronderstelde vervoersbehoefte heeft. Dit percentage is van toepassing op instellingen voor mensen met een verstandelijk handicap.

Op dit moment wordt in het kader van de derde evaluatie Wvg onderzocht wat het daadwerkelijke gebruik is van de Regeling sociaal vervoer AWBZ-instellingen. Begin 2000 zullen de resultaten van dit onderzoek bekend zijn en kan worden beoordeeld of de 41 mln die voor de uitvoering van deze regeling beschikbaar is gesteld, toereikend is.

## **8. Financiële aspecten**

Meerdere fracties stellen vragen ten aanzien van de vormgeving van de declaratieregeling voor financiering van de woningaanpassingen vanaf 45 000 gulden die onder de zorgplicht van gemeenten worden gebracht en de uitvoeringskosten die daarmee zijn gemeoid. De fracties van de VVD en het CDA vragen of het budget toereikend is. De leden van de fracties van RPF en GPV vragen om toelichting op de regeling en of de declaratieregeling niet kan worden gehandhaafd.

De fractieleden van GroenLinks willen weten of nog voor de derde evaluatie van de Wvg een adequate verdeelmaatstaf kan worden ingevoerd en vragen net als de fractie van de SP of het kabinet voornemens is gemeenten die nu te maken hebben met een groeiend beroep op de Wvg tegemoet te komen. De SP-fractie vindt het onaanvaardbaar dat er structurele tekorten zijn bij gemeenten voor de uitvoering van de Wvg. Zij vraagt het kabinet meer inhoudelijk in te gaan op de problemen die gemeenten ondervinden bij de uitvoering van de Wvg, evenals een gedegen reactie op de brief van de VNG van 24 maart jl. over de financiële problemen van gemeenten.

Zoals in hoofdstuk 1 is opgemerkt, meent het kabinet er vanuit te mogen gaan dat na de genomen maatregelen voldoende middelen worden uitgekeerd aan gemeenten ten behoeve van de uitvoering van de Wvg. Het macrobudget is tot nu toe toereikend gebleken. Daarnaast worden er tussen gemeenten onderling verschillen in uitgaven geconstateerd, ook tussen vergelijkbare gemeenten. De verschillen in uitgaven kunnen voortvloeien uit allerlei factoren en zijn op zichzelf geen aanleiding dat de rijksoverheid bij overschrijding van budgetten deze tekorten compenseert. Uitgangspunt van financiering via het gemeentefonds is dat de verdeling van de Gemeentefondsmiddelen over gemeenten aansluit bij de kostenstructuur van die gemeenten, waardoor gemeenten een onderling gelijkwaardig voorzieningenniveau kunnen bieden. Voorzover er budgettaire knelpunten zijn geconstateerd bij gemeenten zijn maatregelen aangekondigd in de kabinetsreactie op de tweede evaluatie van de Wvg. Daar waar het toenemende beroep op de Wvg kan worden verklaard door objectieve maatstaven, zijn maatregelen aangekondigd die inmiddels reeds zijn getroffen, zoals herverdeling van de middelen in 1999, een eenmalige toevoeging in 1998 en structurele toevoegingen aan het macrobudget vanaf 1999. Bij de gemeenten ligt de verantwoordelijkheid om een afweging te maken tussen beschikbare middelen en een aanvaardbaar voorzieningenniveau. Vandaar ook dat de reactie van het kabinet op de ledenbrief van de VNG niet anders dan in dat licht kan worden gezien. De primaire verantwoordelijkheid van gemeenten voor een verantwoorde afweging in beleidskeuzen maakt dat het de rijksoverheid niet past daar in te treden, zolang gemeenten zich niet buiten de gestelde kaders begeven.

Meerdere fracties informeren naar de declaratieregeling voor financiering van de woningaanpassingen vanaf 45 000 gulden. Voor de specifieke vergoedingsgrondslag voor gemeenten wordt verwezen naar hoofdstuk 2,

waar ingegaan is op de ratio en de inhoud van de declaratieregeling voor dure woningaanpassingen. Een aantal fracties hebben in aanvulling hierop nog enkele vragen.

De VVD-fractie vraagt in hoeveel gevallen het nodig zal zijn om de voorziening ten behoeve van kleine gemeenten toe te passen en welke financiële consequenties dit heeft.

Op voorhand kan niet worden berekend hoe groot het financiële beslag zal zijn dat gemoeid is met de specifieke vergoedingsgrondslag voor kleine gemeenten, omdat op dit moment geen inzicht bestaat in de frequentie van het gebruik van de regeling.

De leden van de CDA-fractie vragen nader aan te geven hoe tot de voorgestelde financierings-systematiek is gekomen en waarom gekozen is voor het bedrag van 22 000 gulden dat gemeenten zelf moeten financieren.

Woningaanpassingen onder 45 000 gulden worden geheel door de gemeente zelf gefinancierd, terwijl dure woningaanpassingen onder de declaratieregeling vallen. Met het bedrag van 22 000 gulden, dat overeenkomt met het gemiddelde bedrag dat de gemeente zelf moet financieren bij een woningaanpassing beneden 45 000 gulden, wordt aan de afweging tussen een adequate financiële prikkel en financiële draagkracht van een gemeente voldoende recht gedaan. Deze leden gaan er overigens terecht vanuit dat de toevoeging aan het gemeentefonds ter compensatie van de eigen bijdrage de jaarlijkse volumegroei van de dure woningaanpassingen volgt.

De fracties van CDA en GroenLinks lezen in de toelichting dat de uitgaven voor dure woningaanpassingen per gemeente sterk uiteen lopen en dat het kabinet deze verschillen tot op heden onvoldoende kan verklaren. Zij willen hierop een nadere toelichting.

In het kader van de derde evaluatie van de WVG zal uitvoerig aandacht besteed worden aan de mogelijke oorzaken die ten grondslag liggen aan de verschillen in uitgaven voor dure woningaanpassingen tussen gemeenten.

De leden van de CDA-fractie tekenen verder aan dat in het voorstel tot wijziging van de wet niet geheel duidelijk wordt hoe het rijk precies omgaat met de declaraties van gemeenten. Zij vragen of het kan voorkomen dat de gemeente een positief advies van het RIO krijgt, maar dat het rijk besluit dat de woningaanpassing niet declarabel is. Ook wil deze fractie weten hoe het kabinet de subsidiëring van deze woningaanpassingen vormgeeft, totdat de wet in werking treedt en of daarvoor voldoende geld beschikbaar is.

De minister kan een vergoeding geheel of gedeeltelijk weigeren en een reeds betaald voorschot geheel of gedeeltelijk terugvorderen, indien de gemeente de financiële tegemoetkoming aan de eigenaar van de woning in strijd met de Amvb en/of de wet heeft verstrekt. In een nog te ontwikkelen vaststellingskader zullen hiertoe nadere regels worden gesteld. Het is overigens aan de gemeente, en niet aan de minister om een besluit te nemen ten aanzien van een (positief) advies van het RIO.

Totdat de wet in werking treedt en gemeenten verantwoordelijk worden voor de dure woningaanpassingen zal de Ziekenfondsraad zorgdragen voor de subsidiëring van deze voorzieningen. Op de begroting van SZW zijn voor de uitvoering van deze subsidieregeling voldoende middelen gereserveerd.



De fracties van RPF en GPV zijn van mening dat het voor gemeenten niet aantrekkelijk is om een woningaanpassing toe te staan voor een bedrag tussen 22 000 en 45 000 gulden, omdat zij bij dure woningaanpassingen hun kosten kunnen declareren bij het rijk.

Het kabinet gaat er van uit dat gemeenten de goedkoopst adequate voorziening verstrekken aan de in hun gemeente woonachtige gehandicapten. Een voorziening is adequaat als het beperkingen wegneemt of vermindert. Het kabinet verwacht niet dat gemeenten terughoudend zullen zijn in het verstrekken van woningaanpassingen tussen 22 000 en 45 000 gulden, omdat zij voor woningaanpassingen boven 45 000 gulden een deel van hun kosten kunnen declareren. Wanneer een gemeente de kosten van een dure woningaanpassing bij het rijk declareert, moet zij immers inzichtelijk kunnen maken hoe zij tot een kostenbeoordeling is gekomen. Op basis van het indicatie-advies van het RIO, het programma van eisen, de bouwofferte en de bouwtekening kan beoordeeld worden of, gezien de ergonomische beperkingen van de gehandicapte, de gemeente de goedkoopst adequate oplossing heeft gekozen. Indien dit niet het geval is geweest, heeft de minister de mogelijkheid de vergoeding te weigeren of lager vast te stellen. Uit de Kerncijfers Wvg 1997 (p.20) blijkt overigens dat de kosten van het merendeel (92,9%) van de in 1997 toegekende woningaanpassingen minder dan 15 000 gulden bedroegen. Slechts bij 7,1% van de toegekende aanpassingen waren de kosten tussen de 15 000 en 45 000 gulden.

De leden van de fracties van GPV en RPF begrijpen uit het Nader Rapport dat er met betrekking tot de financiering van de woningaanpassingen niet gekozen is voor een storting in het gemeentefonds, omdat nog geen adequate verdeelmaatstaf bestaat. Zij vragen wat erop tegen is om de voorgestelde declaratiesystematiek te handhaven en of daarmee niet veel meer recht wordt gedaan aan het verschil in aanvragen tussen gemeenten dan ooit op basis van een verdeelmaatstaf kan worden bereikt. Deze leden maken uit de toelichting op dat alleen voor woningaanpassingen duurder dan 45 000 gulden een indicatiestelling door het RIO plaatsvindt. Zij vragen of dit betekent dat de drempel voor een dure woningaanpassing wordt verhoogd en of een gemeente zich voor goedkopere aanpassingen ook door het RIO kan laten adviseren.

Het feit dat gemeenten beleidsverantwoordelijkheid krijgen voor de uitvoering van de dure woningaanpassingen is verbonden met het feit dat zij ook, indien mogelijk, financieel verantwoordelijk worden voor de uitvoering van de dure woningaanpassingen. Handhaving van de declaratiesystematiek is hiermee niet in overeenstemming. Voor de declaratieregeling is gekozen omdat nog onvoldoende zicht was op een optimale verdeelsystematiek. Als overtuigend vast komt te staan dat een optimale verdeelsystematiek mogelijk is, kan het totale budget voor dure woningaanpassingen overgeheveld worden naar het gemeentefonds. De bedoeling is om bij de derde evaluatie WVG over de haalbaarheid van een adequate verdeelsystematiek een uitspraak te doen. Er is voor gekozen om de indicatiestelling voor dure woningaanpassingen onder te brengen bij RIO, omdat op deze wijze de zorgvraag van de cliënt integraal en vanuit één loket kan worden beoordeeld. Gemeenten kunnen ook ten aanzien van de overige Wvg-voorzieningen zich door het RIO laten adviseren.

## 9. Overige opmerkingen

De fracties van GroenLinks en de VVD refereren aan het onderzoek van de Vereniging Spierziekten Nederland (VSN) uit 1997 en verzoeken hierop te reageren. Zij vragen hoe de resultaten uit dit onderzoek zich verhouden tot die van de tweede evaluatie van de Wvg.

Het bureau Inter/View heeft in 1997 in opdracht van de Vereniging Spierziekten Nederland een enquête gehouden naar de Wvg-ervaringen van mensen met een ernstige spierziekte. Uit dit onderzoek komt onder meer naar voren dat de gemiddelde wachttijd van aanvraag tot levering/verstrekking van rolstoelen zou zijn toegenomen. Het gaat hier om een speciale categorie Wvg-cliënten, namelijk personen met een ernstige spierziekte. De resultaten van het onderzoek van VSN zijn niet representatief te noemen voor alle Wvg-cliënten en daarom moeilijk te vergelijken met de resultaten van de tweede evaluatie Wvg.

In het kader van de derde evaluatie Wvg wordt apart onderzoek verricht naar de ervaringen van deze specifieke categorieën cliënten. In 2000 zullen de resultaten van dit onderzoek bekend zijn. Op dat moment kan worden bepaald of specifieke maatregelen noodzakelijk zijn.

## 10. Artikelsgewijze opmerkingen

### *Artikel I, onderdeel A*

De leden van de fractie van de PvdA achten de verwijzing in de artikelsgewijze toelichting naar artikel 8 AWBZ een nogal «zwaar» criterium dat overigens ook onvoldoende recht doet aan de flexibilisering van de AWBZ.

Ter zake zij verwezen naar het gestelde onder punt 4, afbakeningsproblematiek.

### *Artikel I, onderdeel E*

De leden van de CDA-fractie vragen zich af in hoeverre de bepaling over de maximering van de kosten alleen voor gemeenten met minder dan 25 000 inwoners moet gelden. Het komt de leden voor dat het goed is om ook andere criteria, zoals het aandeel ouderen en mensen met een handicap bij de maximering te betrekken.

Vanwege het feit dat «inwoners» een belangrijke maatstaf is voor de verdeling van middelen in het Gemeentefonds is er uit oogpunt van uitvoerbaarheid voor gekozen deze norm te handhaven bij de afbakening van de gemeentegrens voor inperking van de budgettaire risico's van gemeenten.

### *Artikel 10b*

De leden van de CDA-fractie vragen zich af in hoeverre het in artikel 10b bepaalde in overeenstemming is met eerder gemaakte afspraken met gemeenten over informatieverstrekking in convenanten of akkoorden.

Gemeenten worden via het Gemeentefonds gecompenseerd voor uitvoeringskosten.

Bij invoering van wet en regelgeving en bij wijziging van de bestaande regelgeving is sprake van toepassing van de compensatie/decompensatieregeling. Dat houdt in, dat in samenspraak met de VNG wordt bepaald of sprake is van een vermindering van de uitvoeringskosten in relatie tot de met de wetswijziging beoogde uitvoering van taken

door de gemeenten of juist van een vermeerdering van deze uitvoeringskosten. De kosten voor informatievoorziening worden betrokken in de vaststelling of sprake is van toenemende dan wel afnemende uitvoeringskosten. Indien op een later tijdstip de informatiewensen worden aangepast vindt eenzelfde beoordeling plaats. Daarbij moet in ogenschouw worden genomen dat geen informatie wordt opgevraagd die niet in het uitvoeringsproces noodzakelijk wordt geacht en daaruit gegenereerd kan worden.

De aldus overeengekomen compensatie vindt plaats – afhankelijk van de uitkomsten van dat overleg – door een structurele uitname uit het Gemeentefonds of structurele toevoeging aan het Gemeentefonds van de overeengekomen bedragen.

In het geval van de Wvg bestaat het budget dat jaarlijks aan het Gemeentefonds wordt toegevoegd uit de componenten uitkeringskosten en uitvoeringskosten, waarin begrepen de kosten inzake de informatievoorziening. Vanuit dat oogpunt is het dan ook niet meer dan redelijk dat gemeenten niet nogmaals extra worden gecompenseerd indien de rijksoverheid van de lagere bestuursseenheden verlangt informatie beschikbaar te stellen.

De leden van de SGP-fractie vragen naar aanleiding van het voorgestelde in artikel 10b of de redactie van de wettekst niet te onbepaald is. Niet overzien wordt welke lasten deze bepaling met zich meebrengt. Ook vragen deze leden zich af op welke wijze de bepaling van artikel 10b zich verhoudt tot de afspraken neergelegd in het bestuursakkoord om op basis van onderling overleg te komen tot het bepalen van het nut en de noodzaak tot het verzamelen van bepaalde gegevens en op grond hiervan te komen tot een zekere kostenvergoeding.

Zoals in het voorgaande in antwoord op de vragen van de CDA-fractie al is aangegeven worden gemeenten reeds gecompenseerd voor de uitvoeringskosten, waaronder de kosten die gemeenten moeten maken om het Rijk op de hoogte te stellen van alle relevant geachte informatie. In overleg met de VNG is aangegeven dat de nadere invulling van de informatievoorziening voor gemeenten in principe niet zal leiden tot een extra kostenpost en werkdruk bij gemeenten. Zoveel mogelijk zal de informatiestroom en omvang daarvan, zoals geldende onder de informatieplicht in relatie tot de evaluatie van de Wvg, in stand worden gehouden. Er zullen dan ook geen gegevens worden gevraagd die niet noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de regeling en die niet in het uitvoeringsproces worden gegenereerd. Beperking van de informatiewens tot het minimaal noodzakelijke vanuit het Rijk en gemeenten zullen er zorg voor dragen dat geen extra gegevens zullen worden opgevraagd. Het voorgestelde in artikel 10b heeft ten doel ook na afloop van de derde evaluatie Wvg de informatievoorziening veilig te stellen. Immers, na afloop van de evaluatie Wvg voorzagt geen enkel artikel in een continuering van deze informatievoorziening. Artikel 10b vult deze leemte op. Het proces zal er op gericht zijn gegevens te voorzien van een geüniformeerd en gestandaardiseerd begrippenkader waardoor gegevens kunnen worden opgehoogd naar een regionaal en landelijk niveau.

De afspraken neergelegd in het bestuursakkoord richten zich op een volledige monitoring van de uitvoering. Het neergelegde in artikel 10b richt zich op statistische informatie en financiële verantwoordingsinformatie. Het bestuursakkoord richt zich niet op deze vormen van informatievoorziening. De aanlevering van statistische informatie en de ver- en bewerking van deze gegevens worden expliciet uitgesloten van het begrip monitoring als verwoord in het bestuursakkoord. Dit laat onverlet dat bij een uitbreiding van de verplichte informatievoorziening zal worden

bezien in hoeverre compensatie voor de extra uitvoeringskosten moet worden toegepast.

De nu voorgestelde regeling voorziet in een uitbreiding van de gemeentelijke verantwoordelijkheid ten aanzien van woningaanpassingen. De beslissingen tot woningaanpassingen die het bedrag van 45 000 gulden te boven gaan worden neergelegd bij de gemeentelijke bestuursorganen. Vervolgens vindt declaratie bij het Rijk plaats. In dat kader zullen gegevens worden gevraagd die ingaan op de hoogte van de woningaanpassing en de omstandigheden die hebben geleid tot een positieve beoordeling van de aanvraag.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,  
K. G. de Vries